

BENDROJO LAVINIMO MOKYKLŲ TINKLO PERTVARKA
ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

Vilnius 2006 m.

TURINYS

SANTRAUKA	3
IŽANGA	5
AUDITO REZULTATAI	
1. MOKINIŲ SKAIČIUS	8
2. MOKYKLŲ SKAIČIUS IR VIDUTINIAI JŲ DYDŽIAI.	8
3. MOKYTOJŲ IR MOKINIŲ SKAIČIAUS SANTYKIS	13
4. MOKINIŲ VEŽIOJIMAS Į MOKYKLĄ	15
5. MOKINIŲ UGDYMO SĄLYGOS	17
6. MOKYKLŲ FINANSAVIMAS	18
7. PLANUOJAMAS MOKYKLŲ SKAIČIAUS IR JŲ TIPŲ POKYČIAI IKI 2012 M.	20
8. PAPILDOMŲ VALSTYBINIO AUDITŲ „BENDROJO LAVINIMO MOKYKLŲ TINKLO PERTVARKA“ VILNIAUS RAJONO, LAZDIJŲ RAJONO IR KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖSE REZULTATAI.	23
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI	25

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ
VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA
BENDROJO LAVINIMO MOKYKLŲ TINKLO PERTVARKA

2006 m. birželio 27 d. Nr. AV-2010-5-9
Vilnius

SANTRAUKA

Siekiant pagerinti ugdymo kokybę Lietuvos bendrojo lavinimo pagrindinėse mokyklose, įgyvendinama Mokyklų tobulinimo programa. Pagrindinis programos tikslas – pagerinti moksleivių pasiekimus modernizuojant bendrąjį lavinimą ir užtikrinant veiksmingą ir racionalų švietimui skirtų lėšų panaudojimą.

Mokyklų tobulinimo programą sudaro keturi integruoti komponentai:

- Mokymo ir mokymosi sąlygų gerinimas pagrindinėse mokyklose.
- Švietimo kokybės vadybos sistemos sukūrimas.
- Energijos išlaidų mažinimas bei mokymosi sąlygų gerinimas.
- Mokyklų tinklo optimizavimas.

Šioje ataskaitoje panaudoti duomenys iš papildomų valstybinių auditų „Bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka“, atliktų Vilniaus rajono, Lazdijų rajono ir Klaipėdos miesto savivaldybėse, ataskaitų.

Savivaldybės turi pertvarkyti mokyklų tinklą dėl šių priežasčių: vaikų gimstamumo mažėjimas, mokinių ir klasių komplektų mažėjimas, ir mokyklų nepakankamas užpildymas, perskirstomos mokinio krepšelio lėšos, tebesanti II pamaina, netolygiai pasiskirstę tarp savivaldybės mokyklų mokinių srautai.

Panašios gimstamumo tendencijos yra visoje Lietuvoje. Gimusių vaikų skaičius nuo 1990 m. iki 2005 m. sumažėjo 22,4 tūkst.

Šalyje 2004–2005 m.m. 1611 bendrojo lavinimo mokyklose mokėsi 545 904 mokiniai. Pagal savivaldybių prognozes 2012 m. į pirmą klasę ateis apie 29 tūkst. mokinių, t.y. beveik 6 tūkst. mažiau nei 2004–2005 m.m. Pagal esamą gimstamumo lygį ir mokyklas lankančių

mokinių skaičių 2012 metais būtų apie 403 tūkst. (1-12 klasės) mokinių, t.y. net 26 % mažiau negu 2004–2005 m.m.

Audito metu nustatyta, kad daugelis savivaldybių vykdo bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarką, tačiau savivaldybėse egzistuoja mokyklų tinklo trūkumai, nes:

- dalis savivaldybių 2005 m. neužtikrino, kad būtų suorganizuotas dalies mokinių, kurie gyvena nuo mokyklos atstumu 3 km. ir daugiau, vežiojimas į mokyklas. Bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka yra neatsiejama nuo pavežamų į mokyklą mokinių, kurie gyvena toliau kaip 3 km. nuo mokyklos, skaičiaus pokyčių. Pertvarkant savivaldybių mokyklų tinklą šis skaičius turėtų didėti. Švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu atlikto tyrimo „Mokyklų tinklo pertvarka ir moksleivių vežiojimo būklė: kiekybinis ir kokybinis tyrimas“ rezultatai parodė, kad šalyje mokinių vežiojimo problemos sprendžiamos, tačiau 2005 m. spalio 1 d. šalyje buvo nepavežami 666 mokiniai, kuriuos teisės aktų nustatyta tvarka reikėtų pavežti. 2003/2004 m. buvo nepavežami 1555 mokiniai, 2004/2005 m. – 765. Šiais mokslo metais pavežama geltonaisiais autobusais, maršrutiniu ir kt. transportu 84 925 mokiniai.

- iki 2006 m. tik apie 30 % bendrojo lavinimo šalies mokyklų atitiko joms keliamus reikalavimus. Savivaldybės pateikė informaciją, kad iki 2006 m. buvo renovuota 219 mokyklų, o iki 2012 m. yra planuojama renovuoti dar 387 bendrojo lavinimo mokyklas;

- daugelio savivaldybių mokyklų vidutinis mokinių skaičius klasės komplekte nesiekia moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodikoje nustatyto klasės mokinių skaičiaus vidurkio;

- netolygus moksleivių srautų pasiskirstymas lemia tuščių mokymosi vietų atsiradimą vienose mokyklose, o kitose – ugdymo proceso organizavimą II pamainomis. Šalyje 2004–2005 m. m. II pamainomis dirbo 68 bendrojo lavinimo mokyklos, kuriose antrojoje pamainoje mokėsi 18 309 mokiniai;

- dalis savivaldybių neatsižvelgia į demografinius rodiklius, socialinę būklę, ugdymo poreikių tenkinimą, mokinių srautų pasiskirstymą ir nekoreguoja Bendrojo plano mokyklų reorganizavimo, vidaus struktūros pertvarkos ir pertvarkymo programų.

Ataskaitoje pateiktas pasiūlymas Švietimo ir mokslo ministerijai, kad ji kasmet metais apibendrintų savivaldybių bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos Bendrojo plano įgyvendinimo stebėsenos vykdymo rodiklių įvertinimo ataskaitas ir įvertintų mokyklų pertvarkos eigą šalies mastu.

Siekiant pagerinti ugdymo kokybę Lietuvos bendrojo lavinimo pagrindinėse mokyklose, įgyvendinama Mokyklų tobulinimo programa¹. Pagrindinis programos tikslas – pagerinti moksleivių pasiekimus modernizuojant bendrąjį lavinimą ir užtikrinant veiksmingą ir racionalų švietimui skirtų lėšų panaudojimą.

Pagrindiniai programos uždaviniai:

- tobulinti pagrindinių mokyklų ugdomąją ir vadybinę veiklą, sudarant mokyklose palankesnes mokymosi sąlygas, didinant mokymosi prieinamumą įvairių poreikių besimokantiems, formuojant švietimo kokybės vadybos sistemą;
- mažinti reguliarias švietimo sistemos išlaidas, pirmiausiai energijos ir kitas, susijusias su mokyklų tinklo neracionalumu, o sutaupytas lėšas panaudoti ugdymo proceso kokybei gerinti.

Mokyklų tobulinimo programą sudaro keturi integruoti komponentai:

- Mokymo ir mokymosi sąlygų gerinimas pagrindinėse mokyklose.
- Švietimo kokybės vadybos sistemos sukūrimas.
- Energijos išlaidų mažinimas bei mokymosi sąlygų gerinimas.
- Mokyklų tinklo optimizavimas.

Mokyklų tinklo optimizavimo pagrindinis tikslas – stiprinti savivaldybių materialinį ir intelektualinį pajėgumą kurti ir įgyvendinti mokyklų tinklo pertvarkos planus, kad būtų užtikrintas priešmokyklinio ir bendrojo lavinimo prieinamumas vaikams ir suaugusiesiems.

Racionalus mokyklų tinklo tvarkymas taupo švietimui skiriamas valstybės biudžeto lėšas ir garantuoja švietimo paslaugų įvairovę, atsižvelgiant į socialinius, ekonominius, kultūrinius bei demografinius pokyčius. Tai padeda sumažinti tuščiai finansuojamų vietų skaičių mokyklose, ypač kaime, pertvarkyti kaime gyvenančių ir specialiųjų poreikių mokinių pavėžėjimą taip, kad jie saugiai pasiektų mokyklą, esančias toliau nuo namų.

Komponentą „Mokyklų tinklo optimizavimas“ sudaro trys dalys:

- mokyklų tinklo pertvarkos metodikos sukūrimas ir įdiegimas savivaldybėse;
- saugaus ir efektyvaus moksleivių pavėžėjimo organizavimas;
- efektyvus sutaupytų finansinių išteklių panaudojimas.

Mokyklų tobulinimo programa numato taupyti švietimui skirtas lėšas, optimizuojant mokyklų tinklą ir renovuojant mokyklas. Šios sutaupytos lėšos turėtų būti reinvestuojamos į švietimą.

Savivaldybės turi pertvarkyti mokyklų tinklą dėl šių priežasčių:

- vaikų gimstamumo mažėjimas;
- mokinių ir klasių mažėjimas,

- netolygus ir nepakankamas mokyklų užpildymas,
- netolygus lėšų paskirstymas,
- didėja 1 mokinio išlaikymo lėšų skirtumai įvairių tipų mokyklose,
- neužtikrinamos lygios mokymosi galimybės, perskirstomos mokinio krepšelio lėšos, atimant iš vienu mokyklų ir atiduodant kitoms;
- tebesanti II pamaina;
- neracionalus mokyklų pastatų panaudojimą;
- netolygiai pasiskirstę tarp savivaldybės mokyklų moksleivių srautai.

Norint sėkmingai šalyje įgyvendinti mokyklų tinklo pertvarką, savivaldybės turi paruošti ir vykdyti bendrojo lavinimo mokyklų pertvarkos planus. Taip pat būtina vykdyti jų monitoringą ir, esant būtinybei, juos tikslinti.

Planai turi būti ruošiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu², Švietimo įstatymu³, Vyriausybės nutarimais⁴, Mokyklų tinklo pertvarkos metodinėmis rekomendacijomis.

Savivaldybės ruošdamos bendrojo lavinimo mokyklų pertvarkos planus turi taip pat atsižvelgti į Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintų Valstybės švietimo strategijos 2003–2012 mams nuostatas.

Audito objektas – bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka.

Audito subjektas – Švietimo ir mokslo ministerija.

Audito tikslas – įvertinti bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos vykdymą Lietuvoje.

Vertinimo kriterijai.

Kiekybiniai vertinimo kriterijai:

- mokyklų (klasių) užpildymas, sukomplektuotų mokyklų skaičius;
- mokinių, kuriems buvo pagerintos mokymosi sąlygos, skaičiaus pokytis;
- iki mokyklos pavežamų mokinių skaičiaus pokytis;
- mokytojų ir mokinių santykio pokyčiai;
- mokinių skaičiaus pokyčiai;

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-05-28 nutarimas Nr. 759

² Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 1 p.

³ Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 59 straipsnio 4 p.

⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-05-28 nutarimas Nr. 759

- mokyklų dydžių pokyčiai.

Išlaidų efektyvumo vertinimo kriterijus:

- lėšų suma, skirta vieno mokinio ugdymui per metus;
- lėšų perskirstymas.

Audituotas laikotarpis – 2005 metai.

Audito procesas. Valstybinis auditas „Bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka“ buvo numatytas Valstybės kontrolės 2006 metų veiklos audito programoje. Išankstinio tyrimo metu valstybiniai auditoriai, įvertinę žmogiškuosius išteklius, audito riziką ir mastą, numatė atlikti papildomus valstybinius auditus trijose savivaldybėse. Papildomą valstybinį auditą „Bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka Klaipėdos miesto savivaldybėje“ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės Veiklos audito 1-ojo departamento direktoriaus R. Sanajevio pavedimu⁵ atliko Veiklos audito 1-ojo departamento vyresnysis valstybinis auditorius J. Izokaitis (grupės vadovas) ir specialistė S. Naginevičiūtė. Auditas pradėtas 2006-02-13, baigtas 2006-06-27.

Šioje ataskaitoje panaudoti duomenys iš papildomų valstybinių auditų „Bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka“, atliktų Vilniaus rajono, Lazdijų rajono ir Klaipėdos miesto savivaldybėse, ataskaitų^{6,7,8}. Audito metu duomenys apie šalies bendrojo lavinimo mokyklų tinklo būklę buvo renkami Švietimo ir mokslo ministerijoje, pateikti klausimynai visoms savivaldybėms (51 iš 60 savivaldybių atsakė į audito metu pateiktus klausimus), bendravome su atsakingais Švietimo ir mokslo ministerijos, Vilniaus apskrities, Vilniaus rajono, Lazdijų rajono ir Klaipėdos miesto savivaldybių darbuotojais, minėtų savivaldybių, mokyklų vadovais, mokytojais bei mokiniais.

Audito įrodymai gauti taikant patvirtinimo, patikrinimo (rašytinių dokumentų nagrinėjimo), apklausos (klausimynai) ir analitinės procedūras.

Atlikdami auditą, laikėmės prielaidos, kad auditoriams pateikti duomenys yra teisingi, dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o dokumentų kopijos atitinka originalus.

Valstybinis auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais.

⁵ 2006 m. vasario 13 d. Nr. 2010-5

⁶ Valstybinio audito ataskaita 2006-06-07 Nr. 2010-5-1 „Bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka Vilniaus rajono savivaldybėje“

⁷ Valstybinio audito ataskaita 2006-06-07 Nr. 2010-5-2 „Bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka Lazdijų rajono savivaldybėje“.

⁸ Valstybinio audito ataskaita 2006-06-07 Nr. 2010-5-3 „Bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka Klaipėdos miesto savivaldybėje“.

AUDITO REZULTATAI

1. MOKINIŲ SKAIČIUS

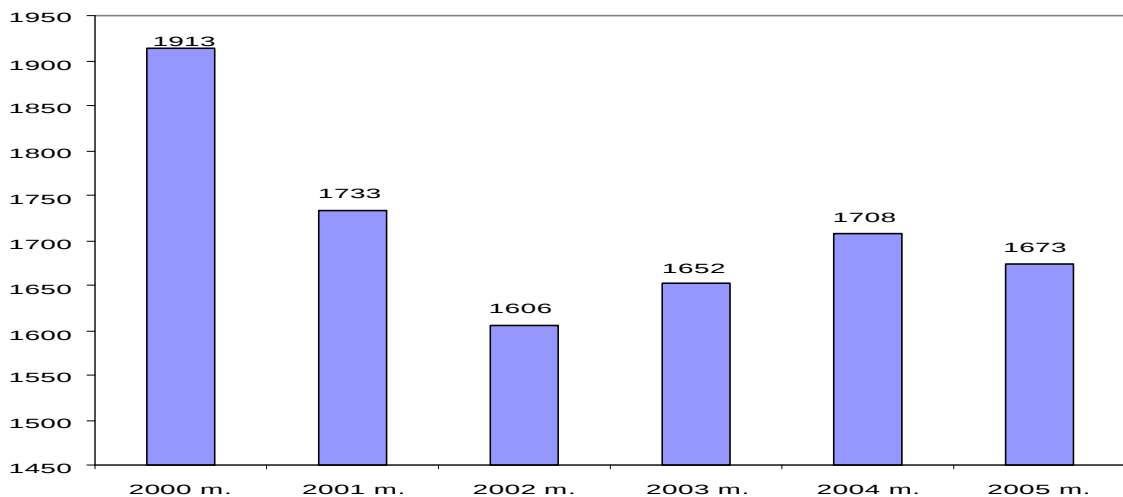
Lietuvoje, siekiant optimizuoti mokyklų išdėstymą, atsižvelgiant į mokinių skaičiaus savivaldybėse pokyčius ir gimstamumą, vykdoma bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka.

Pavyzdžiui, Vilniaus rajono savivaldybėje nuo 2000 m. iki 2004 m. mažėjo naujagimių: 2000 m. gimė 973 vaikai, 2001 m. – 907, 2002 m. – 814, 2003 m. – 781, tik 2004 m padidėjo – gimė 812 vaikų⁹. Klaipėdos miesto savivaldybėje vaikų gimstamumas¹⁰ per 12 metų sumažėjo 45 %. Lazdijų rajono savivaldybėje taip pat nuo 1993 m. nuolat mažėja naujagimių skaičius¹¹: 1993 m. gimė 419 vaikų, 2003 m. – 217, t. y. 202 vaikais mažiau, arba 48,2%. Vidutiniškai per metus gimė po 19 vaikų mažiau.

Klaipėdos miesto savivaldybėje gimstamumo tendencijos panašios – nuo 2000 m. nors ir nežymiai, bet mažėja.

1 pav. Gimstamumas Klaipėdos miesto savivaldybėje

Gimstamumas Klaipėdos miesto savivaldybėje nuo 2000 metų mažėja nežymiai

Šaltinis – Klaipėdos miesto savivaldybė

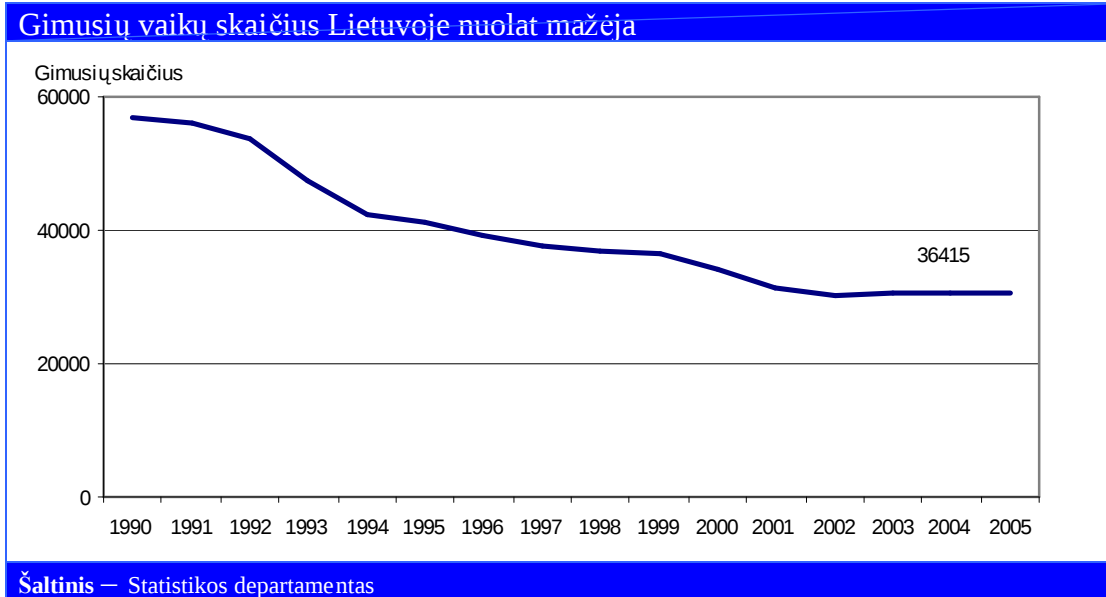
Panašios gimstamumo tendencijos yra visoje Lietuvoje. Gimusių vaikų skaičius nuo 1990 m. iki 2005 m. sumažėjo 22,4 tūkst.

⁹ Vilniaus rajono savivaldybės duomenys.

¹⁰ ŠMM

¹¹ Lazdijų rajono savivaldybė.

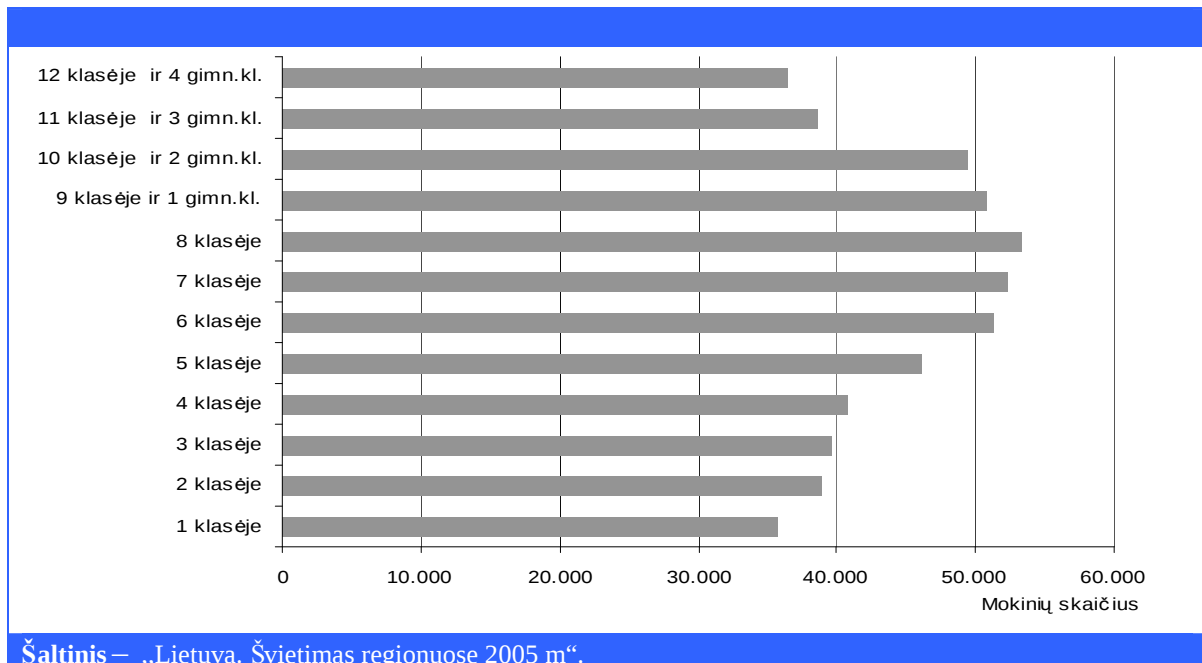
3 pav. Gimstamumo dinamika Lietuvoje

Auditorių nuomone, dėl gimstamumo mažėjimo tendencijų Lietuvoje ir ateityje mažėsiančio mokyklinio amžiaus vaikų skaičiaus, mokyklų tinklo pertvarka yra labai aktuali visoms savivaldybėms. Dėl mokyklinio amžiaus vaikų mažėjimo savivaldybė ir ateityje turės pertvarkyti mokyklų tinklą.

Šalyje 2004–2005 m.m. 1611 bendrojo lavinimo mokyklose mokėsi 545 904 mokiniai¹². Bendrojo lavinimo mokyklose¹³ besimokančių moksleivių skaičius 8 ir žemesnėse klasėse nuolat mažėja.

4 pav. Mokinių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose 2004–2005 m.

¹² ŠMM

¹³ Darželiai-mokyklos, pradinės, pagrindinės, vidurinės mokyklos ir gimnazijos

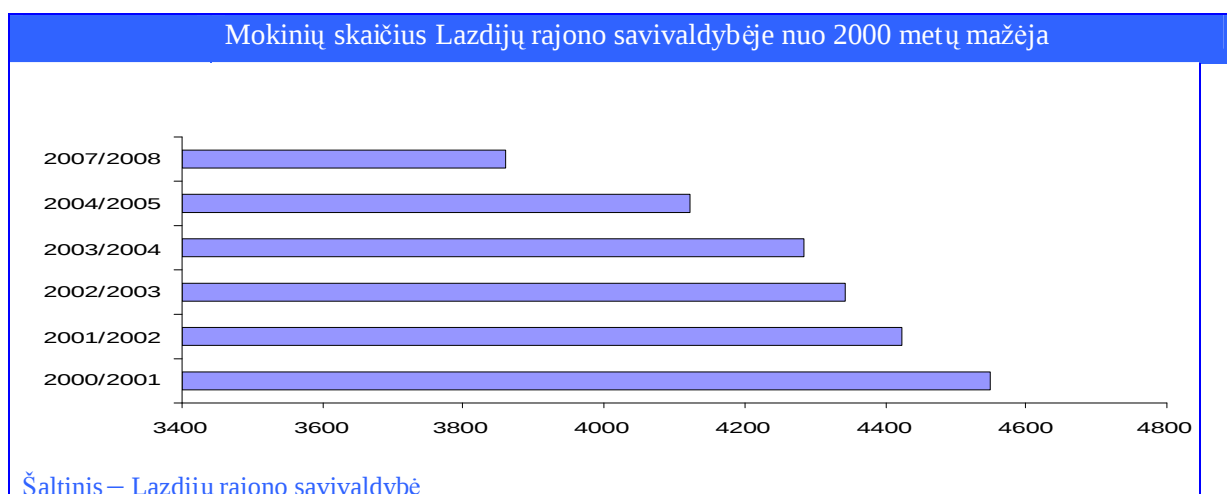
Didelę įtaką mokinių skaičiaus mažėjimui turi ir gyventojų emigracija. 2004-2005 m.m. į 1-ą klasę atėjo mokinių, gimusių 1997 metais (gimė 37 812 vaikų), 95 %. Pagal savivaldybių prognozes 2012 metais į pirmą klasę ateis apie 29 tūkst. mokinių, t.y. beveik 6 tūkst. mažiau nei 2004–2005 m.m. Pagal esamą gimstamumo lygį ir mokyklas lankančių mokinių skaičių 2012 metais būtų apie 403 tūkst. (1–12 klasės) moksleivių, t.y. net 26 % mažiau nei 2004 metais¹⁴.

Remiantis gimstamumo tendencijomis, galima prognozuoti, kad mokinių skaičius ir toliau mažės.

Audito metu savivaldybės dėl mokinių skaičiaus pokyčių ateityje pateikė pesimistines prognozes.

Pavyzdžiui, Lazdijų rajono savivaldybės mokyklų bendrojo lavinimo klasėse 2005-09-01 mokėsi 4135 mokiniai. Rajono savivaldybės mokyklose 2002-2003 m. mokėsi 4342, 2004-2005 m. – 4125 mokiniai, t.y. per metus sumažėjo 217 mokinių arba 5%. Lazdijų savivaldybė prognozuoja, kad mokinių skaičius mokyklose ir ateityje mažės.

5 pav. Mokinių skaičius ir jo prognozės Lazdijų rajono savivaldybėje

Lazdijų rajono savivaldybėje mokinių skaičius kasmet vidutiniškai sumažėja apie 100. Toks mokinių skaičius atitinka vienos vidutinės savivaldybės pagrindinės mokyklos mokinių skaičių.

Klaipėdos miesto savivaldybės bendrojo lavinimo mokyklose nuo 2000 m. vidutiniškai sumažėja 1000 mokiniiais. Toks skaičiaus sumažėjimas atitinka vienos vidutinės miesto vidurinės mokyklos mokinių skaičių.

¹⁴ ŠMM duomenys

2. MOKYKLŲ SKAIČIUS IR VIDUTINIAI JŲ DYDŽIAI

Lietuvoje 2005 m. veikė 612 pagrindinių mokyklų ir 461 vidurinė mokykla. Didžiausios pagal vidutinį mokyklos dydį, matuojamą mokinių skaičiumi, yra gimnazijos, antroje vietoje – vidurinės mokyklos, o trečioje – pagrindinės mokyklos. Didžiausias vidutinis mokyklos dydis yra miestų savivaldybėse, mažiausias – apskričių pavaldumo mokyklose ir kaimo savivaldybės mokyklose.

Mokyklų tinklo efektyvumas yra susijęs su mokyklų dydžiais, mokyklų patalpų užpildymu, tuščiomis mokymosi vietomis, klasių komplektų dydžiais, vidutinėmis ugdymo išlaidomis vienam mokiniui.

Pavyzdžiui, Vilniaus rajono savivaldybės 2004/2005 m.m. rajono mokyklose pagal moksleivių krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodiką yra 1 835 „tuščios“ mokymosi vietos (miesto mokyklose – 179 vietos, kaimo mokyklose – 1 656). Skaičiuojant pagal mokinio krepšelio metodikoje taikomą vidurkį (15 mokinių, rajone tuščiai finansuojama beveik 122 klasių komplektų ir išleidžiama apie 3 294 000 Lt (komplektui skiriant vidutiniškai 27000 Lt).

Audito metu vertinome Vilniaus, Lazdijų rajonų ir Klaipėdos miesto savivaldybių mokyklų dydžius.

1 lentelė. Mokyklų dydžiai

ŠALYJE					
	Mokykl os – darželiai	Pradinės mokyklos	Pagrindin ės mokyklos	Vidurinės mokyklos	Gimnazijos
Mokyklų skaičius	136	193	612	461	95
Vidutinis mokyklos dydis (mokinių skaičius)	111,4	133,4	202,6	660,0	808,4
Vilniaus rajono savivaldybėje					
Mokyklų skaičius	5	18	23	26	-
Vidutinis mokyklos dydis (mokinių skaičius)	41,2	16,6	84,3	350,7	-
Savivaldybės mokyklos dydis/lyginat su šalies vid. , %	37,0	12,4	41,6	53,1	-
Lazdijų rajono savivaldybėje					
Mokyklų skaičius	2	15	10	6	1
Vidutinis mokyklos dydis (mokinių skaičius)	187	13	90	469	1025
Savivaldybės mokyklos dydis/lyginat su šalies vid. , %	167,9	9,7	44,4	71,1	126,8
Klaipėdos miesto savivaldybėje					
Mokyklų skaičius	10	1	11	17	4
Vidutinis mokyklos dydis (mokinių skaičius)	133,5	630	605,8	926,8	793
Savivaldybės mokyklos dydis/lyginat su šalies vid. , %	119,8	472,2	299,0	140,4	98,1
Šaltinis – ŠMM. „Lietuva. Švietimas regionuose“, 2005 m.					

Vilniaus rajono savivaldybės visų tipų mokyklų dydžiai (mokinių skaičius) yra kelis kartus mažesnis už šalies vidurkį.

Lazdijų rajono savivaldybės vidurinės ir pagrindinės mokyklos pagal mokinių skaičių yra mažesnės, lyginant su panašaus tipo mokyklomis šalyje (vidurkiu).

Klaipėdos miesto savivaldybės visų tipų mokyklų dydžiai pagal mokinių skaičių yra didesni už šalies vidurkį.

Antrosios pamainos miestų mokyklose panaikinimas nurodomas kaip vienas iš galimų mokyklų tinklo pertvarkos prioritetų. Bendras mokyklų, dirbančių dviem pamainomis, skaičius šalyje sumažėjo. Nors per dvejus metus (nuo 2002/2003 iki 2004/2005 m. m.) sumažėjo bendrojo lavinimo mokyklų, dirbančių dviem pamainomis, nuo 182 iki 114, t. y. 68 mokyklomis (37 %), tačiau mokinių, kurie mokosi antrojoje pamainoje vis dar yra 18 309¹⁵.

Pagal pateiktą Klaipėdos miesto savivaldybės Švietimo skyriaus informaciją, 2002/2003 m.m. dviem pamainomis dirbo 17 ugdymo įstaigų, jose mokėsi 3222 mokiniai. Antros pamainos moksleiviai sudarė 11,3 % bendro

2 lentelė. Mokyklų užpildomumas

mokinių skaičiaus. 2003/2004 m. dėl besimokančiųjų skaičiaus sumažėjimo šiek tiek sumažėjo ir antroje pamainoje besimokančiųjų – 2877 moksleiviais, t.y. 10 % nuo besimokančiųjų skaičiaus. 2004/2005 m. besimokančiųjų II pamainoje sumažėjo 63 klasių komplektais. 9 ugdymo įstaigose II pamainoje mokosi 933 mokiniai, t.y. 3,4 % bendro mokinių skaičiaus. 2005/2006 m. II pamainoje mokomasi tik

Mokyklos pavadinimas	Užpildomumas (%)	
	2002/ 2003	2003/ 2004
„Žaliakalnio“ vidurinė mokykla	169,9	160,7
„Versmės“ vidurinė mokykla	151,8	146,5
Simono Dacho vidurinė mokykla	151,9	152,7
„Aukuro“ vidurinė mokykla	143,0	147,9
„Žemynos“ vidurinė mokykla	162,8	148,4
Baltijos vidurinė mokykla	161,4	154,8
„Kuršių“ vidurinė mokykla	46,0	48,3
„Saulėtekio“ pagrindinė mokykla	90,6	91,2
Vitės pagrindinė mokykla	79,0	79,0
„Vėtrungės“ gimnazija	81,3	72,4
Šaltinis - Klaipėdos miesto savivaldybė		

3 mokyklose: 18 klasių komplektų, 430 moksleivių. Tai sudaro 1,65 % bendro besimokančiųjų skaičiaus.

Mokyklose netolygiai pasiskirstę moksleivių srautai (vienose mokyklose užpildomumas 46 %, kitose – 169,9 %) , todėl vienose mokyklose finansuojamos „tuščios vietos“, kitos mokyklos dirba II pamainomis.

¹⁵ Šaltinis. ITC

Dalyje mokyklų vidutinis mokinių skaičius klasės komplekte nesiekia moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodikoje nustatyto klasės mokinių skaičiaus vidurkio.

Auditorių nuomone, savivaldybėse, kuriose mokyklos dirba 2 pamainomis, bendrojo lavinimo mokyklų tinklas turi būti toliau pertvarkomas.

3 lentelė. Mokyklų sukomplektavimas

Ne visose apskrityse mokyklos yra visiškai sukomplektuotos				
Apskritis pavadinimas	Mokyklų skaičius	Mokyklos, kuriose trūksta mokinių, todėl nepakanka moksleivių krepšelio (MK) lėšų		
		Viso apskrityje	Procentais	Trūksta mokinių iki MK
Alytaus	108	37	34	422
Kauno	258	50	19	2881
Klaipėdos	141	22	16	1151
Marijampolės	89	8	9	404
Panevėžio	130	20	15	744
Šiaulių	165	37	22	678
Tauragės	75	7	9	71
Telšių	109	29	27	757
Utenos	93	25	27	618
Vilniaus	301	75	25	2336
Iš viso	1469	310	21	10062
Šaltinis - ŠMM				

Daugelio savivaldybių mokyklų vidutinis mokinių skaičius klasės komplekte nesiekia moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodikoje nustatyto klasės mokinių skaičiaus vidurkio. Pertvarkius švietimo įstaigų tinklą nereikės finansuoti „tuščių“ vietų.

3. MOKYTOJŲ IR MOKINIŲ SKAIČIAUS SANTYKIS

Šalyje 2004–2005 m.m. vidutiniškai vienam mokytojui teko 11,8 mokinio. Šeštadalyje savivaldybių šis santykis yra mažesnis už Lietuvos vidurkį, t.y. arba šiuose regionuose mokinių skaičius klasėse yra mažesnis, arba mokytojai šiuose regionuose dirba mažesniu krūviu. Didžiausias mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis yra Alytaus miesto (1 mokytojui vidutiniškai tenka 15,1 mokinio) ir Panevėžio miesto (1 mokytojui tenka 14,8 mokinio) savivaldybėse¹⁶.

Vilniaus rajono savivaldybės mokyklose 2004–2005 m.m. vienam mokytojui vidutiniškai teko 7,1 mokinio. Vilniaus rajono miesto mokyklose mokytojų ir mokinių skaičiaus santykis buvo 9,0, kaimo mokyklose – 6,8. Lyginant duomenis pagal mokyklų tipus matyti, kad pradinėse mokyklose mokytojų ir mokinių skaičiaus santykis buvo 6,2 mokiniai, pagrindinėse – 5,6, vidurinėse – 7,6 mokinio. Atskirose Vilniaus rajono savivaldybės mokyklose mokytojų ir mokinių skaičiaus santykis skiriasi kelis ir daugiau kartų.

¹⁶Šaltinis - ŠMM

4 lentelė. Mokytojų ir mokinių skaičiaus santykis Vilniaus rajono savivaldybės mokyklose

2004/2005 m. m.			
Mokyklos pavadinimas	Moksleivių skaičius	Pedagoginių etatų skaičius	Moksleivių skaičius, tenkantis 1 pedagoginio etatui
Buivydių vidurinė mokykla	153	27,0	5,7
Juodšilių 1-oji vidurinė mokykla	79	18,6	4,3
Juodšilių šv. U. Leduchovskos vidurinė mokykla	204	28,0	7,3
Maišiagalos 1-oji vidurinė mokykla	249	20,0	12,5
Maišiagalos LDK Algirdo vidurinė mokykla	274	25,0	11,0
Airėnų pagrindinė mokykla	50	13,0	3,8
Ažulaukės pagrindinė mokykla	41	14,9	2,8
Šaltinis – Vilniaus rajono savivaldybė			

Vilniaus rajono savivaldybės mokyklose mokytojų ir mokinių skaičiaus santykis miesto mokyklose yra artimas šalies vidurkiui, kaimo mokyklose jis yra mažesnis.

Lazdijų mokytojų ir mokinių skaičiaus santykis yra mažesnis už vidutinį 2004–2005 m.m. šalyje. Jis skirtingas miesto ir kaimo mokyklose.

5 lentelė. Mokytojų ir mokinių skaičiaus santykis

2004/2005 m.m.			
Mokyklos pavadinimas	Moksleivių skaičius	Pedagogų etatų skaičius	Moksleivių skaičius, tenkantis 1 pedagoginiam etato
Lazdijų vidurinė mokykla (miesto)	1184	89	8,16
Veisiejų vidurinė mokykla (miesto)	607	50	7,84
Bendrojo lavinimo vidurinės mokyklos	1121	108	6,99
Bendrojo lavinimo pagrindinės mokyklos	896	139	5,59
Bendrojo lavinimo pradinės mokyklos	195	23	5,0
Šaltinis – Lazdijų rajono savivaldybė			

Mažas mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis, lyginant su vidutiniu šalyje, kaimo mokyklose rodo, kad klasės yra mažos ir kad mokytojų apkrovimas nėra dideli

4. MOKINIŲ VEŽIOJIMAS Į MOKYKLĄ

Bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka yra neatsiejama nuo pavežamų į mokyklą mokinių, kurie gyvena toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos, skaičiaus pokyčių. Pertvarkant savivaldybių mokyklų tinklą šis skaičius turėtų didėti.

Vežamų į mokyklą mokinių dalis daugiau kaip 5 procentiniais punktais padidėjo Tauragės, Lazdijų, Panevėžio, Rokiškio, Ukmergės rajonų, Birštono savivaldybėse. Ne visose savivaldybėse, didėjant toliau kaip 3 km nuo mokyklos gyvenančių vaikų skaičiui, vežamų į mokyklą vaikų skaičius irgi didėja. Vežamų į mokyklą ir toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos gyvenančių mokinių dalis gali mažėti ar didėti priklausomai nuo privalomo mokytis amžiaus vaikų skaičiui savivaldybėje¹⁷.

Švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu atlikto tyrimo „Mokyklų tinklo pertvarka ir moksleivių vežiojimo būklė: kiekybinis ir kokybinis tyrimas“ rezultatai parodė, kad šalyje mokinių vežiojimo problemos sprendžiamos, tačiau 2005 m. spalio 1 d. šalyje buvo nepavežami 666 mokiniai, kuriuos teisės aktų nustatyta tvarka reikėtų pavežti. 2003/2004 m. buvo nepavežama 1555 mokiniai, 2004/2005 m. – 765. Šiais mokslo metais pavežama geltonaisiais autobusais, maršrutiniu ir kt. transportu 84 925 mokiniai.

Savivaldybės (51) pateikė informaciją (atsakymai į klausimynuose pateiktus klausimus), kad geltonaisiais autobusais į mokyklą 2005/2006 m.m vežioja 11635 mokinių. Vežiojamų geltonaisiais autobusais mokinių skaičius savivaldybėse skirtingas. Daugiausiai, t.y., nuo 401 iki 700, mokinių geltonaisiais autobusais vežioja Jurbarko, Kėdainių Prienų, Skuodo rajonų savivaldybėse. Mažiausiai, t.y., nuo 1 iki 100 mokinių vežiojami į mokyklas Druskininkų miesto, Kalvarijos rajono, Panevėžio miesto, Šiaulių miesto savivaldybėse. Kauno miesto savivaldybėje mokiniai geltonaisiais autobusais nevežami. Ignalinos, Jonavos, Kelmės, Lazdijų, Mažeikių, Panevėžio, Plungės, Raseinių, Šilutės, Širvintų, Trakų, Varėnos, Zarasų ir Vilniaus rajonų savivaldybės nurodė, joms nepakanka geltonųjų autobusų.

2005/2006 m.m. mokinių skaičius	Savivaldybių skaičius
1–100	10
101–200	12
201–300	10
301–400	7
401–500	7
501–600	1
601–700	1

Pavyzdžiui, Lazdijų rajono savivaldybė¹⁸ 2005 m. neorganizavo vežiojimo į mokyklą 40 mokinių, kurie nuo mokyklos gyvena 3 km. ir daugiau atstumu. Tai sudaro 2,3% bendro pavežamų mokinių skaičiaus. Lazdijų rajono savivaldybėje daugiau negu pusė moksleivių į mokyklą vežiojami maršrutiniais autobusais.

¹⁷ Šaltinis - ŠMM

¹⁸ Šaltinis – Lazdijų rajono savivaldybės bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos iki 2012 m. bendrasis planas

6 lentelė. Mokinių, kurie vežiojami į mokyklą, skaičius Lazdijų rajono savivaldybėje

2005 m. rudenį į mokyklą buvo pavežama 1609 kaimo moksleiviai									
Klasės	Mokinių gyv.toliau kaip 3 km.	Maršrutiniu transportu	privačiu transportu (samdytu)	mokyklų Autobusas	geltonas autobusais	kitais vežiojimo būdais	Iš viso (2-6 skiltys)	Iš jų ne į artimiausią mokyklą	Mėnesio suma už pavežimą
Priešmok. ugdymas	26	12	0	5	7	2	26	0	1620
1-8 klasės	970	449	45	62	381	40	974	22	48900
4 klasės	606	328	37	38	193	13	609	0	33260
Iš viso	1602	789	82	105	581	55	1609	22	83780
Šaltinis – Lazdijų rajono savivaldybė									

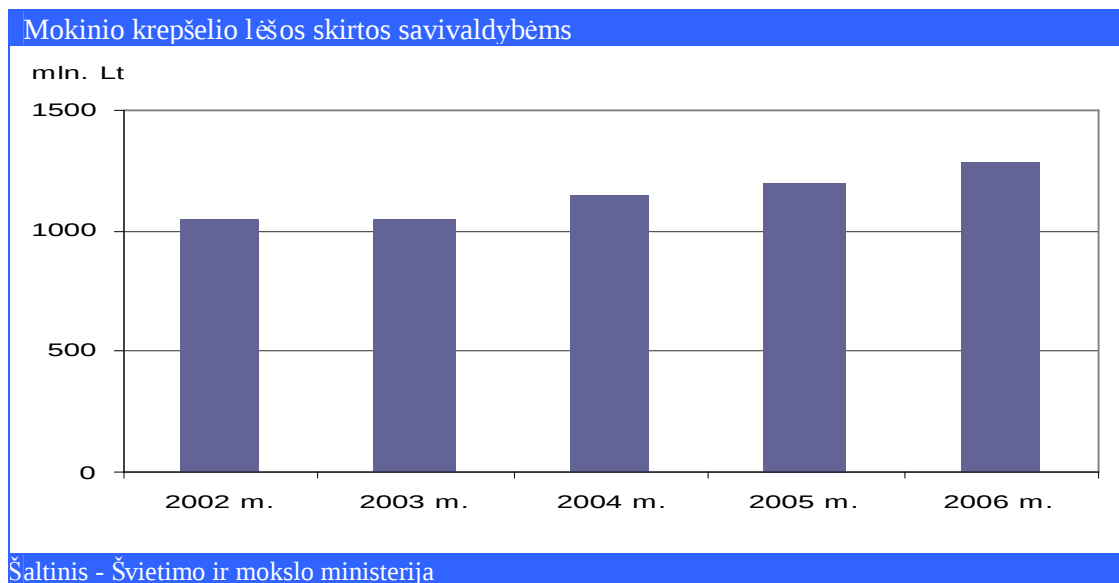
Mokinių, kurie gyvena toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos ir kuriems nesuorganizuotas pavėžėjimas, skaičius turi sumažėti, nes Švietimo ir mokslo ministerija, vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintas „Kaimo mokyklų aprūpinimo transporto priemonėmis programą (geltonasis autobusas)“, „Mokyklų tobulinimo programa“, „Specialiųjų poreikių mokinių vežiojimo 2005-2008 metų programa“ (geltonasis autobusas); „Mokyklų aprūpinimo geltonaisiais autobusais 2006-2008 metų programa“ programas, kiekvienais metais organizuoja geltonųjų autobusų pirkimą. Švietimo ir mokslo ministerija 2005 m. savivaldybėms perdavė 61 geltonąjį autobusą. Ministerija 2006-06-01 savivaldybėms perdavė 46 geltonuosius autobusus. Iš viso savivaldybėms yra perduoti 334 geltonieji autobusai.

Auditorių nuomone, pertvarkant (mažinant jų skaičių) savivaldybių mokyklų tinklą, mokinių moksleivių vežiojimo į mokyklą poreikis didės, nes mokinių, kurie gyvena toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos, skaičius didės.

5. MOKYKLŲ FINANSAVIMAS

Valstybės biudžeto lėšos (mokinio krepšelis) 2005 metais sudarė apie 1,3 mlrd. Lt.

7 pav. Valstybės biudžeto lėšos

Moksleivio krepšelio lėšos 2002/2006 m. padidėjo 27 %.

Dalis savivaldybių perskirsto mokinio krepšelio lėšas tarp atskirų mokyklų, pažeisdamos socialinę teisingumą.

Pavyzdžiui, Vilniaus rajono savivaldybė 2005 metais perskirstė mokinio krepšelio lėšas tarp atskirų savivaldybės mokyklų.

Savivaldybės Švietimo skyriaus darbuotojų teigimu, „perskirstomos lėšos skirtos pedagogų mokslo fondui pačių suteikiant mažesnių mokyklų pedagogams teisę į socialinę teisingumą, t.y. kelti kvalifikacines kategorijas kaip ir didelių mokyklų mokytojai, o mokiniams laikomasi lygių galimybių principo, kadangi jos turi galimybę gauti kokybišką ugdymą“.

6 lentelė. Mokyklų finansavimas Vilniaus rajono savivaldybėje

1 pavyzdys					
Mokyklos	Moksleivių skaičius	Iš viso priklauso lėšų pagal "moksleivio krepšelį"	Faktiškai iš viso skirta lėšų pagal "moksleivio krepšelį"	Priklausančių ir skirtų lėšų skirtumas skaičiais "+, -"	Proc.
Lavoriškių vidurinė mokykla	275	730.132	619.132	-111.000	15,2
Maišiagalos LDK Algirdo vidurinė mokykla	274	733.471	584.471	-149.000	20,3
Mickūnų vidurinė mokykla	432	870.638	963.738	93.100	10,7
Rudaminos F. Ruščico vidurinė mokykla	840	1.604.390	1.753.490	149.100	9,3
Rukainių vidurinė mokykla	388	1.063.365	912.335	-151.030	14,2
Buivydiškių pradinė mokykla	54	145.317	110.317	-35.000	24,1
Šaltinis – Vilniaus rajono savivaldybė					

Lazdijų rajono savivaldybėje 2005 m. mokinio mokymo išlaidos atskirose pradinėse mokyklose buvo nuo 4946 Lt iki 9366 Lt, pagrindinėse mokyklose mokymo išlaidos buvo nuo 5350 Lt iki 9780 Lt, kai kuriose vidurinėse mokyklose išlaidos buvo nuo 4805 Lt iki 6811 Lt.

Lazdijų rajono savivaldybė (taip ir kitos), atlikusi mokyklų tinklo pertvarką, sudarytą prielaidas efektyvesniam mokinio krepšelio ir mokyklos aplinkai išlaikyti skiriamų lėšų panaudojimui (mokyklų pastatų būklės gerinimui, mokymo priemonėms ir kt.).

Mokinio krepšelio lėšų perskirstymas tarp atskirų mokymo įstaigų pažeidžia socialinę teisingumą.

7. MOKINIŲ UGDYMO PROCESO SĄLYGOS

Vykdamas Mokyklų tobulinimo programą, buvo numatyta iki 2005 m. renovuoti mokyklas už Pasaulio banko paskolą (100 mln. Lt) ir savivaldybių lėšas (80 mln. Lt). Visos mokyklos už Pasaulio banko paskolą jau yra renovuotos. Faktiškai renovacijai savivaldybės skyrė 30,3 mln. Lt, Pasaulio bankas – 51,2 mln. Lt, Vyriausybė – 38,8 mln. Lt.

Savivaldybės (51) audito metu pateikė informaciją, kad iki 2006 m. buvo renovuota 219 mokyklų. Jų renovacijai buvo panaudoti įvairūs finansavimo šaltiniai (valstybės biudžeto, savivaldybių, Europos Sąjungos paramos lėšos). Daugiausiai, t.y., nuo 11 iki 20 mokyklų renovuota Kauno m., Klaipėdos m., Vilniaus m. savivaldybėse, mažiausiai - Joniškio rajono, Pasvalio rajono, Šilalės rajono savivaldybėse. Savivaldybės nurodė kad iki 2012 m. planuoja renovuoti 387 mokyklas.

Iki 2006 m. renovuotų mokyklų skaičius	Savivaldybių skaičius
1-5	37
6-10	9
11-15	3
16-20	1

Daugiausiai mokyklų (120) numato renovuoti Vilniaus miesto savivaldybė. Savivaldybėje iki 2006 m. buvo renovuota tik 10,5 % visų bendrojo lavinimo mokyklų.

Savivaldybės (51) klausimynuose nurodė, kad iš 1343 bendrojo lavinimo mokyklų iki 2012 m. liks 1125. Savivaldybės planuoja iki 2012 metų renovuoti 387 bendrojo lavinimo mokyklas. Viso šalyje iki 2012 metų būtų renovuotos 606 mokyklos, t.y. 53,9 % visų 2012 m. veikiančių mokyklų.

Iki 2012 m. planuojamų renovuoti mokyklų skaičius	Savivaldybių skaičius
1-5	31
6-10	15
11-15	1
16-20	1
>20	2
120	1

Klaipėdos miesto savivaldybė tikisi, kad pertvarkiusi mokyklų tinklą, sutaupys lėšų,

kurias būtų galima reinvestuoti į kitas švietimo įstaigas. Klaipėdos miesto savivaldybės Klaipėdos miesto bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos iki 2012 m. bendrajame plane numatyta uždaryti vieną mokyklą, kurioje mokoma rusų kalba. Didesnę dalį vidurinių mokyklų numatyta reorganizuoti į gimnazijas arba į pagrindines.

7 lentelė. Ekonominio efekto, gauto pertvarkius mokyklų tinklą, prognozė Klaipėdos miesto savivaldybėje

Ekonominio efekto prognozė (pagal moksleivio krepšelio lėšas)					
Metai		2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.
Lėšos, kurios gali būti nukreiptos ugdymo reikmėms (Lt)		1456462	1727279	2126282	1819605
Šaltinis – Klaipėdos miesto savivaldybė					

Auditorių nuomone, Klaipėdos miesto savivaldybė (ir kitos savivaldybės) turi sparčiau vykdyti bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarką ir sutaupyti (laukiamas ekonominio efekto – 7,1 mln. Lt) lėšas panaudoti mokyklų ugdymo sąlygų gerinimui.

Auditoriai, apžiūrėję audituojamų savivaldybių mokyklų pastatus, įsitikino, kad daugelio jų būklė neužtikrina tinkamų mokinių ugdymo sąlygų. Tam pritaria savivaldybių darbuotojai ir mokyklų vadovai.

Klaipėdos miesto savivaldybė audito metu pateikė informaciją, kad nuo 1999 m. mokyklų pastatams pagerinti investuota daugiau kaip 12,5 mln. Lt. Dalinai atnaujinta 50 % mokyklų pastatų. Švietimo skyriaus teigimu, renovacijai panaudotos investicijos sudaro tik 16% reikalingų lėšų. Visiškai pastatų atnaujinimui reikėtų 78 mln. Lt.

Klaipėdos miesto bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos iki 2012 m. bendrajame plane, pateikta informacija, kad mokyklų būklė nėra geras ir nėra užtikrinamos geros mokymosi sąlygos. Klaipėdos mieste I-ai grupei negalima priskirti nė vieno mokyklos pastato.

Penkių vidurinių mokyklų pastatus galima priskirti II grupei (ne mažiau kaip 1 pastato daliai reikia paprastojo remonto). Dauguma mokyklų pastatų (27 įstaigų 26 pastatai)	I grupei priskiriami pastatai, kuriems nereikia jokio remonto,
	II grupei – jei nors vienai pastato daliai reikia einamojo remonto,
	III grupei – jei nors vienai pastato daliai reikia kapitalinio remonto,
	IV grupei – pastato pamatams reikia kapitalinio remonto.

priskiriami III grupei, kai ne mažiau kaip 1 pastato daliai reikalingas kapitalinis remontas. Trijų vidurinių mokyklų pastatai priskiriami IV grupei, nes daugeliui mokyklų pastatų dalių reikalingas

kapitalinis remontas. 35 miesto bendrojo lavinimo mokyklos įsikūrusios 33-juose pastatuose. Mokyklų pastatai statyti iki 1990 metų, išskyrus vienos vidurinės mokyklos pastatą, kuris pradėtas eksploatuoti 1998 metais. Visų statinių vidutinis eksploatavimo amžius – apie 40 metų.

Lazdijų rajono savivaldybėje mokykloms priklauso 33 pastatai. Kai kurios mokyklos turi po keletą pastatų. Savivaldybėje iš 33 mokyklų pastatų renovuoti 2 mokyklų pastatai. Šie pastatai yra priskirtini I grupei. Savivaldybės darbuotojų teigimu, kai kuriose renovuotose mokyklose jau reikia atlikti vienos ar kitos pastato dalies ar sistemos kapitalinį remontą. II grupei priskirtinos 22 mokyklos. (nors vienai pastato daliai reikia einamojo remonto). III grupei priskirtinos 7 mokyklos.

Lazdijų rajono savivaldybė pateikė duomenis, kad 2005 m. tik 6 rajono savivaldybės mokyklų pastatai 100% atitinka mokyklos tipą pagal Mokyklų aprūpinimo standartus ir priskirtini I grupei. Jos sudaro 18,18% visų mokyklų. 2 vidurinių ir 3 pagrindinių pastatai priskirtini II grupei. Jos sudaro 15,15% visų mokyklų. 1 vidurinės, 6 pagrindinių ir 3 pradinių pastatai priskirtini III grupei. Jos sudaro 30,30% visų mokyklų. 12 pradinių – IV grupei. Jos sudaro 36,336% visų mokyklų.

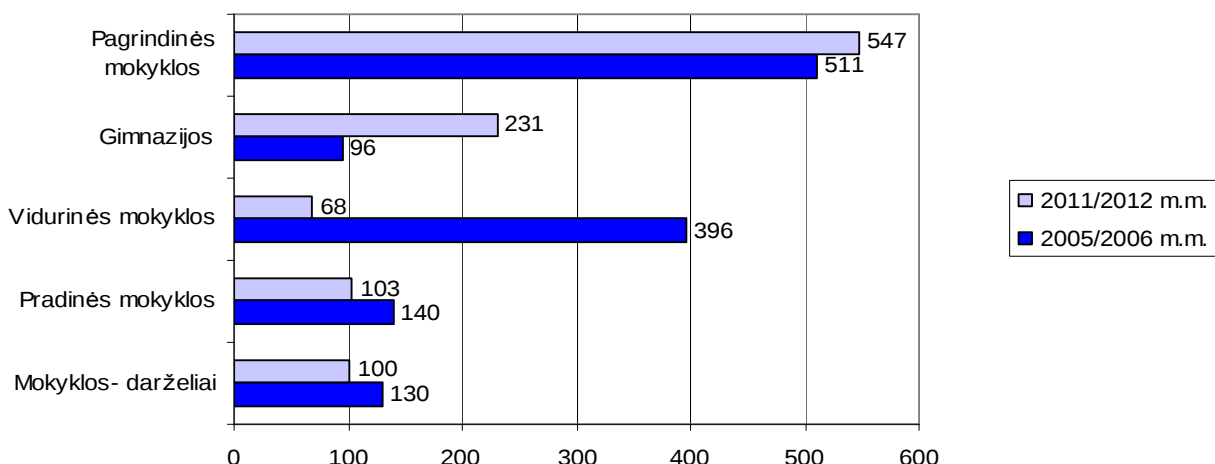
Lazdijų rajono ir Klaipėdos miesto savivaldybėse didžiosios dalies mokyklų pastatų būklė netinkamas (pastatams ar kuriai nors daliai reikia kapitalinio remonto). Mokymosi sąlygos iki 2006 m. pagerintos tik mažai daliai mokinių.

Auditorių nuomone, savivaldybės turėtų tikslinti bendrojo lavinimo mokyklų pertvarkos bendruosius planus ir sparčiau vykdyti mokyklų tinklo pertvarką ir renovuoti tik tas mokyklas, kurios ateityje išliks. Iki 2006 m. tik apie 30 % bendrojo lavinimo šalies mokyklų atitiko joms keliamus reikalavimus, kad būtų užtikrinamos tinkamos mokymo sąlygos ir efektyviai naudojamos mokyklų aplinkai skiriamos lėšos.

8. Planuojamas mokyklų skaičiaus ir jų tipų pokyčiai iki 2012 m.

Audito metu savivaldybės nurodė, kad yra paruošusios ir patvirtinusios bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos iki 2012 metų bendruosius planus. 95 % savivaldybių nurodė, kad bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka yra būtina.

8 pav. Mokyklų skaičiaus ir jų tipų pokyčio prognozė (51 savivaldybėje) iki 2012 m.

Šaltinis – 51 savivaldybės pateikti duomenys

Savivaldybės nurodė, kad iki 2012 m. labai padidės gimnazijų skaičius – 231 mokykla arba 2,4 karto. Vidurinių mokyklų skaičius sumažės 5,8 karto. Jos bus reorganizuotos į gimnazijas arba į pagrindines mokyklas.

Savivaldybės (51 iš 60) vertina savo bendrojo lavinimo mokyklų tinklą (dažniausiai pasitaikantys atsakymai (per 50 % visų atsakymų)).

Savivaldybių stipriosios esamo bendrojo lav. m-lų tinklo pusės:

- Beveik nėra dviem pamainomis dirbančių mokyklų,
- Racionaliau naudojamos lėšos,
- Pakankama mokyklų tipų įvairovė,
- Galimybė rinktis mokyklą,
- Gerėja materialinė mokymo bazė ir ugdymo paslaugų kokybė,
- Sukurta moksleivių vežiojimo sistema.

Savivaldybių silpnosios esamo bendrojo lav. m-lų tinklo pusės:

- Nors sukurta moksleivių vežiojimo sistema, tačiau daug kur trūksta geltonųjų autobusiukų,
- Trūksta specialiosios pagalbos pedagogų (logopedų, psichologų, soc. pedagogų),
- Nesuderintas apskrities ir savivaldybės pavaldumo mokyklų tinklas,
- Netolygus mokyklų užpildomumas,
- Mokyklose yra jungtinių klasių komplektų,
- Prasta mokyklų pastatų būklė, Trūksta tam tikrų dalykų (anglų, informatikos) specialistų, todėl daugelyje mokyklų bendrojo lavinimo dalykus dėsto nespecialistai,

Klaipėdos miesto savivaldybės taryba¹⁹²⁰ 2004 m. balandžio 8 d. patvirtino Klaipėdos miesto bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos iki 2012 m. bendrąjį planą bei 2006 m. vasario 23 d. jį patikslino.

¹⁹ Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2004 m. balandžio 8 d. sprendimu Nr. 1 – 17

²⁰ Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. T2-57

Lazdijų rajono savivaldybės taryba²¹ 2005-04-05 patvirtino Lazdijų rajono savivaldybės bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos iki 2012 metų bendrąjį planą, nutarė vykdyti plano monitoringą ir, esant būtinybei, kasmet jį koreguoti bei nustatė plano pirmojo etapo vykdymo vertinimo laiką – 2007–2008 m. m. Savivaldybė planuoja bendrąjį planą įgyvendinti dviem etapais. Pirmasis etapas - 2005-2007 metais, antrasis etapas: 2008-2012 metais. Priemonių planas parengtas 2005–2007 metams.

Vilniaus rajono savivaldybės taryba 2006-02-10 sprendimu „Dėl Vilniaus rajono savivaldybės Bendrojo lavinimo mokyklų tinklo 2006-2012 metų bendrojo plano patvirtinimo“ nusprendė patvirtinti Vilniaus rajono savivaldybės bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos 2006-2012 metų bendrąjį planą ir patvirtino Vilniaus rajono mokyklų steigimo, reorganizavimo, vidaus struktūros pertvarkymo 2006-2012 metų planą bei nustatė bendrojo plano vykdymo pirmojo etapo vertinimo laiką – 2007–2008 m. m.

Vilniaus, Lazdijų rajonų bei Klaipėdos miesto savivaldybių tarybos įpareigojo savo savivaldybių Švietimo skyrius vykdyti planų monitoringą ir prireikus kasmet jį koreguoti.

9 lentelė. Vilniaus Lazdijų rajonų bei Klaipėdos miesto savivaldybių priemonių planas

Savivaldybių bendrojo lavinimo mokyklų pertvarkos bendruosiuose planuose planuojama mokyklų pertvarka (reorganizacija)						
Mokyklų tipas	Klaipėdos m.		Lazdijų rajono		Vilniaus rajono	
	Iki tinklo pertvarkos mokyklų skaičius	Po tinklo pertvarkos mokyklų skaičius	Iki tinklo pertvarkos mokyklų skaičius	Po tinklo pertvarkos mokyklų skaičius	Iki tinklo pertvarkos mokyklų skaičius	Po tinklo pertvarkos mokyklų skaičius
Vidurinė	18	2	6	0	19	17
Gimnazija	5	11	0	2	1	7
Pagrindinė	16	25	10	11	21	19
Pradinė			15	0	4	0
Mokykla - darželis	11	7	2	2	2	0
Lopšelis - darželis	0	4				2
Iš viso	50	49	33	15	47	45
Šaltinis.	Klaipėdos miesto savivaldybė		Lazdijų rajono savivaldybė		Vilniaus rajono savivaldybė	

²¹ Lazdijų rajono savivaldybės taryba 2005-04-05 sprendimas Nr. 5TS ~ t / 5

VALSTYBINIŲ AUDITŲ „BENDROJO LAVINIMO MOKYKLŲ TINKLO PERTVARKA VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖJE“, „BENDROJO LAVINIMO MOKYKLŲ TINKLO PERTVARKA LAZDIJŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE“ IR „BENDROJO LAVINIMO MOKYKLŲ TINKLO PERTVARKA KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖJE“ REZULTATAI.

Išvados

Klaipėdos miesto savivaldybėje

Klaipėdos miesto savivaldybė vykde bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarką, tačiau yra mokyklų tinklo trūkumų, nes:

- mokyklose netolygiai pasiskirstę moksleivių srautai (pvz.: vienose mokyklose užpildomumas – 46 %, kitose –150 %), todėl vienose mokyklose finansuojamos „tuščios vietos“, kitos mokyklos dirba 2 pamainomis;
- dalyje mokyklų vidutinis mokinių skaičius klasės komplekte nesiekia moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodikoje nustatyto klasės mokinių skaičiaus vidurkio

Vilniaus rajono savivaldybėje

- Vilniaus rajono savivaldybė 2005 m. perskirstė moksleivio krepšelio lėšas tarp atskirų mokyklų;
- Dalyje savivaldybės mokyklų nėra visiškai sukomplektuotas mokinių ir klasių komplektų skaičius;
- Daugelio kaimo mokyklų vidutinis mokinių skaičius klasės komplekte nesiekia moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodikoje nustatyto klasės mokinių skaičiaus vidurkio;
- Nesutvarkytas mokyklų tinklas turi įtakos neefektyviam lėšų naudojimui;
- Mažas moksleivių ir personalo santykis, lyginant su šalies vidurkiu;
- Vilniaus rajono savivaldybės Mokyklų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo, vidaus struktūros pertvarkymo plane iki 2012 m. nenumatyta esminė tinklo pertvarka, o tik dalies mokyklų reorganizacija.
- Mokyklose, kurios bus jungiamos su kitomis mokyklomis, mokosi tik apie 1,5 % visų Vilniaus rajono savivaldybės mokinių.

Lazdijų rajono savivaldybėje

- Lazdijų rajono savivaldybė 2005 m. vykde bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarką, tačiau yra tinklo trūkumų, nes:
- dalyje mokyklų nėra visiškai sukomplektuotas mokinių ir klasių komplektų skaičius;
 - daugelio gyvenviečių mokyklų vidutinis mokinių skaičius klasės komplekte nesiekia moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodikoje nustatyto klasės mokinių skaičiaus vidurkio;
 - mažas moksleivių ir personalo santykis, lyginant su šalies vidurkiu.

Pasiūlymai

Klaipėdos miesto savivaldybei

Atlikus ekonominę ir socialinę analizę ir atsižvelgus į demografinius rodiklius, socialinę būklę, mokinių srautų pasiskirstymą, mokyklų tinklo efektyvumo pokyčius, koreguoti Klaipėdos miesto bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos iki 2012 metų bendrojo plano mokyklų reorganizavimo, vidaus struktūros pertvarkos ir pertvarkymo programą ir teikti Savivaldybės tarybai tvirtinti.

Vilniaus rajono savivaldybei

Atlikus ekonominę ir socialinę analizę, parengti Vilniaus rajono savivaldybės bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos 2006–2012 metų bendrojo plano įgyvendinimo priemonės, įgalinančias optimaliai bei racionaliai pertvarkyti mokyklų tinklą, kad būtų veiksmingiausiai įgyvendinami mokinių ugdymo tikslai, efektyviai naudojamos lėšos, inicijuoti priemonių plano svarstymą Vilniaus rajono savivaldybės tarybai.

Siekiant optimaliau Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje pertvarkyti bendrojo lavinimo mokyklų tinklą, Mokyklų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo, vidaus struktūros pertvarkymo planą patikslinti ir suderinti su Vilniaus apskrities viršininko administracija, nes Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje veikia 17 mokyklų, kurių steigėja yra minėta institucija.

Lazdijų rajono savivaldybei

Atlikus ekonominę bei socialinę analizę, parengti Lazdijų rajono savivaldybės bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos 2006–2012 metų bendrojo plano įgyvendinimo priemonės, įgalinančias optimaliai, racionaliai pertvarkyti mokyklų tinklą, kad būtų veiksmingiausiai įgyvendinami mokinių ugdymo tikslai bei efektyviai naudojamos lėšos ir inicijuoti priemonių plano svarstymą Lazdijų rajono savivaldybės tarybai.

APIBENDRINTOS IŠVADOS IR PASIŪLYMAI**IŠVADOS:**

Daugelis savivaldybių vykdo bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarką, tačiau savivaldybėse yra mokyklų tinklo pertvarkos trūkumų, nes:

dalis savivaldybių 2005 m. neužtikrino, kad būtų suorganizuotas mokinių, kurie gyvena nuo mokyklos 3 km. ir daugiau atstumu, vežiojimas į mokyklas;

iki 2006 m. tik apie 30 % bendrojo lavinimo šalies mokyklų atitiko joms keliamus reikalavimus, dalies mokinių ugdymo proceso sąlygos nebuvo patenkinamos;

daugelio savivaldybių mokyklų vidutinis mokinių skaičius klasės komplekte nesiekia moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodikoje nustatyto klasės mokinių skaičiaus vidurkio;

netolygus moksleivių srautų pasiskirstymas sąlygoja tuščių mokymosi vietų atsiradimą vienose mokyklose, o kitose – ugdymo proceso organizavimą II-oje pamainoje;

dalis savivaldybių neatsižvelgia į demografinius rodiklius, socialinę būklę, ugdymo poreikių tenkinimą, mokinių srautų pasiskirstymą ir nekoreguoja Bendrojo plano mokyklų reorganizavimo, vidaus struktūros pertvarkos ir pertvarkymo programų.

PASIŪLYMAS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJAI:

Kiekvienais metais apibendrinti savivaldybių bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos Bendrojo plano įgyvendinimo stebėsenos vykdymo rodiklių įvertinimo ataskaitas ir įvertinti mokyklų pertvarkos eigą šalies mastu.

Vyresnysis valstybinis auditorius (grupės vadovas)

Jonas Izokaitis

Veiklos audito 1-ojo departamento direktorius

Rimantas Sanajėvas